

1. Alapfogalmak

Non-profit, közhasznú, kiemelten közhasznú, egyesület, alapítvány és még ki tudja milyen szavak és kifejezések keringenek a köztudatban, ha a non-profit vagy civil szektort akarjuk meghatározni. De mit is értünk non-profit szektor alatt? A magyar jogi szabályozás nem ismer konkrétan meghatározott non-profit szervezetet. A non-profit szervezet fogalmat gyűjtő fogalomként határozhatjuk meg. Azaz **non-profit szervezet** alatt azokat a szervezeteket értjük, amelyeknél *érvényesül a nem kormányzati jelleg, a gazdálkodás során a profit felosztásának tilalma és valamilyen, a különböző jogszabályok által meghatározott szervezeti formában, jogi személyként működnek.*

A magyar jogi szabályozás jellemzője, hogy a non-profit szervezetekre vonatkozó szabályozás nem egy egységes joganyagban jelenik meg, hanem a különböző szervezetekre vonatkozó joganyagot több szintű és több témájú joganyagból kell megkeresni.

E tanulmány szempontjából non-profit szervezetnek vagy klasszikus „civil” szervezetnek tekintjük a **társadalmi szervezeteket, az alapítványokat, és a közalapítványokat**. Mivel a magyar jog több más non-profit szervezetet is ismer, a rájuk vonatkozó jogi szabályozás meglehetősen részletes és speciális ezért ez a joganyag nem tárgya e tanulmánynak. Nem tárgya azért sem, mert ezek a szervezetek – kamarák, köztestületek, érdekvédelmi szervezetek, egyházak vagy az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak- bár „non-profitok”, de mégsem rájuk gondolunk elsősorban, amikor a non-profit szektort vagy a civil szervezeteket akarjuk megismerni.

Magyarországon a 2003-s adatok szerint (Központi Statisztikai Hivatal adatai) az alapítványok száma 13160, az egyesületek száma 9194, köztestületek száma 183, szakszervezetek száma 166 és a közhasznú társaságok száma 779. A számokból is látható, hogy a non-profit szektor meghatározói az alapítványok és az egyesületek, azaz a társadalmi szervezetek.

Az **alapítvány** fogalmát hatályos joganyagunk nem tartalmazza. Az alapítványra vonatkozó legfontosabb szabályok az 1959. évi IV. törvényben azaz a Polgári Törvénykönyvben található. (74/A.§.-74/G.§-k) E szabályozás szerint az alapítványt az alapító alapító okirattal hozza létre tartós, közérdekű és meghatározott célra. Az alapítvány önálló jogi személy, azaz saját nevében jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, és szervezetileg is önálló.

A **társadalmi szervezetekről** külön törvény rendelkezik. Az 1989. évi II. törvény az egyesülési jog alapján lehetővé teszi, hogy bárki e törvény keretein belül szervezetet hozzon létre, abba belépjen illetve tevékenységében részt vegyen. Az egyesülési jog *korlátja*, hogy a szerveződés nem irányulhat a hatalom erőszakos megszerzésére vagy gyakorlására, illetőleg kizárólagos birtoklására, nem valósíthat meg bűncselekményt vagy annak elkövetésére való felhívást. Az egyesülési jog alapján nem lehet fegyveres szervezetet létrehozni és az egyesülési jog gyakorlása nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével.

Az alapítványok és az egyesületek *közös szabálya*, hogy egyik sem hozható létre elsődlegesen gazdasági tevékenység céljára.

A non-profit szféra területén **új jogi kategória** jelent meg 1997-ben, amikor törvényt alkottak a közhasznú szervezetekről. (1997. évi CLVI törvény) Ez a fogalom a **közhasznú és a**

kiemelkedően közhasznú besorolás. A törvény csak meghatározott szervezetek részére teszi lehetővé, hogy a besorolás valamelyikét megszerezze. A besorolás megszerzése nem az alapítás vagy a működés feltétele, mivel besorolás nélkül is léteznek ezek a szervezetek. A besorolás egy kedvezményrendszerhez juttatja a szervezeteket. Ilyen kedvezmény pl: adókedvezmények igénybe vétele, kedvezményre jogosító igazolások kiadása, pályázatokon indulási feltétel. A törvény célja az volt, hogy a besorolás egyben nyilvánosságot, átláthatóságot is hozzon e szervezeteknél. Az előbb említett non-profit szervezetek tehát hatályos jogunk szerint lehetnek közhasznúak, kiemelten közhasznúak és besorolás nélküli szervezetek.

Közhasznú az a szervezet, amely a Közhasznú szervezetekről szóló törvény mellékletében felsorolt valamely tevékenységet végzi és létesítő okirata tartalmazza a törvény által előírt kötelező tartalmi elemeket is.

A törvény szerint közhasznú tevékenységek az alábbiak:

- Egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító-, egészségügyi rehabilitációs tevékenység
- Szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása
- Tudományos tevékenység, kutatás
- Nevelés, oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés
- Kulturális tevékenység
- Kulturális örökség megóvása
- Műemlékvédelem
- Természetvédelem, állatvédelem
- Környezetvédelem
- Gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúsági érdekképviselő
- Hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése
- Emberi és állampolgári jogok védelme
- Magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység
- Sport, a munkaviszonyban és a polgári jogi jogviszony keretében megbízás alapján folytatott sporttevékenység kivételével
- Közrend és közlekedésbiztonság védelme, önkéntes tűzoltás, mentés és katasztrófa elhárítás
- Fogyasztóvédelem
- Rehabilitációs foglalkoztatás
- Munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése – ideértve a munkaerő kölcsönzést is- és a kapcsolódó szolgáltatások
- Euroatlanti integráció elősegítése
- Közhasznú szervezetek számára biztosított- csak közhasznú szervezetek által igénybe vehető szolgáltatások
- Ár és belvízvédelem ellátásához kapcsolódó tevékenység
- Közforgalom számára megnyitott út, híd, alagút fejlesztéséhez, fenntartásához és üzemeltetéséhez kapcsolódó tevékenység
- Bűnmegelőzés és áldozatvédelem

Kiemelten közhasznú az a szervezet, amely az előbbieken túl közhasznú tevékenysége során olyan közfeladatot lát el, melyről törvény vagy törvényi felhatalmazás alapján más jogszabály rendelkezése szerint valamely állami szervnek vagy a helyi önkormányzatnak kellene gondoskodnia.

Összefoglalva: a magyar jogi környezet sajátossága, hogy a non-profit szervezetek igen nagy száma és a szervezetek növekvő gazdasági-társadalmi jelentősége ellenére nincs a területnek átfogó és egységes jogi háttere.

2. A szervezetek gazdálkodása

2.1. Alapfogalmak

A non-profit szervezetek, amikor túljutottak a megalakulás nehézségein, érthető módon szeretnék céljaikat megvalósítani. A célok megvalósításához ekkor már csak 3 dolog kell: pénz, pénz és pénz. Természetesen sarkított a fogalmazás, (tekintettel arra, hogy évek óta több szervezetnek könyvelek) de nem találok még olyan non-profit szervezettel, amely nélkülözne volna ezt az eszközt.

A non-profit szervezetek sajátossága, hogy már az alapításkor szem előtt kell tartaniuk azt, hogy **a szervezetek elsődlegesen vállalkozási tevékenységet nem végezhetnek**. Ez rendben is van, mivel e szervezetek célja nem a piaci versenyben való érvényesülés, hanem pontosan az, hogy olyan szükségleteket elégítsenek ki, amelyek a piaci versenyen többnyire kívül esnek.

A non-profit szervezetek vagyonáról, a vagyon felhasználásáról, a cél szerinti tevékenység megvalósítása érdekében végezhető „gazdasági” tevékenységről a jogszabályok csak minimális szinten rendelkeznek. Azaz nem lehet mást tenni, mint az általános, azaz a versenyszférára vonatkozó szabályokat ismerve, azokat értelemszerűen alkalmazva kell a non-profit szervezeteknek is gazdálkodni. Azaz ezen a jogterületen a non-profit szervezetek semmilyen kedvezményre, adminisztrációs könnyítésre nem számíthatnak.

A gazdasági jog területén a non-profit szervezet egy a piaci szereplők között. A hatályos magyar jogrendszerben nincs külön a non-profit szervezetek gazdálkodására vonatkozó egységes szabály, a versenyszférára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni a szervezetre vonatkozó sajátosságokkal. E sajátosságok egy része megfogalmazódik törvénynél alacsonyabb szintű jogszabályokban, ami pedig nem, azt az általános szabályok adaptálásával kell megoldani. Az alacsonyabb szintű jogszabályok –kormányrendeletek- nem térnek ki igazán a szervezetek sajátosságaira, a szabályozás foka minimális, több esetben hiányos, vagy ellentmondásos.

A fentiek alapján mi is a *különbség a vállalkozás, gazdálkodás vagy gazdasági tevékenység* között. E kifejezéseket ugyanis a magyar jog egymás mellett használja, nem kevés zavart okozva.

Vállalkozási tevékenységnek tekintjük azt, ha valamely személy jövedelem és vagyonszerzésre irányuló, vagy azt eredményező gazdasági tevékenységet végez. E tevékenység *alapvető célja* tehát a tevékenységet végző számára a minél több *jövedelem és vagyon megszerzése*. Természetesen a vállalkozó is gazdálkodik, mert a vállalkozás működtetése összetett műveletrendszer, de ennek során is végső cél a jövedelem elérése.

Gazdálkodásnak tekintjük mindazon vagyoni műveletek összességét, amelyet az adott személy *céljai elérése érdekében végez*. Ez a cél lehet nyereség elérése, lehet közcél megvalósítása is. Azaz a non-profit szervezetek is végeznek gazdálkodási tevékenységet.

Gazdálkodás fogalma alatt tehát azt értjük, *amikor a non-profit szervezet közérdekű célja megvalósítása érdekében vagyoni műveleteket végez*. Ez a gazdálkodási tevékenység jelenti a *bevétel megszerzését, a megszerzett bevétel cél szerinti felhasználását, kiadások teljesítését, kötelezettségek vállalását és az ehhez kapcsolódó nyilvántartási, beszámolási rendszer működtetését*.

Tehát alapvetően két fogalom különíthető el: a vállalkozási tevékenység, amely esetén az üzletszerűség, a vagyonszerzés a cél, és a gazdálkodási tevékenység, amely egy ennél tágabb fogalom, mert a vagyoni műveletek összességét felöli annak céljától függetlenül.

A non-profit szervezetek elsődlegesen vállalkozási célból nem hozhatók létre. Viszont céljaik elérése érdekében, azt nem veszélyeztetve végezhetnek bármilyen vállalkozási tevékenységet. Jogi szabályozásunk *hiányossága*, hogy nem lehet a joganyagból kikövetkeztetni hol van a veszélyeztetés határa. Azaz nem lehet egzakt módon meghatározni, hogy bevétel, tevékenység vagy egyéb adat függvénye az, hogy egy tevékenység veszélyezteti-e már a közérdekű célt vagy sem. A gazdálkodásra vonatkozó csekély joganyag viszont hangsúlyosan tilalmazza a profit felosztását. Ez azt jelenti, hogy a non-profit szervezet a vállalkozási tevékenysége során elért eredményét tagjai, alapítója vagy legfőbb szervének tagjai között nem oszthatja fel, azaz ezt az elért eredményt a szervezet céljaira kell fordítani.

A non-profit szervezetre vonatkozóan a közhasznú szervezetekről szóló törvény rendelkezik legrészletesebben a közhasznú szervezetek gazdálkodási tevékenységéről. Ezen rendelkezések felsorolják a legjellemzőbb bevételtípusokat és rendelkezik a közhasznú beszámoló tartalmáról is. E rendelkezéseket a későbbiekben részletesen ismertetem.

Összefoglalva: a non-profit szervezetet közérdekű céljaik megvalósítása érdekében gazdálkodási tevékenységet végeznek. A közérdekű cél megvalósítása érdekében piaci szereplőként a vállalkozási tevékenység lehetőségével is élhetnek.

2.2 A non-profit szervezetek bevételei

A non-profit szervezetek sajátos társadalmi-gazdasági helyzetük miatt sajátos bevételekkel is rendelkeznek. A bevételek típusai alkalmazkodnak a szervezeti forma sajátosságaihoz, valamint az adott ország gazdasági helyzetéhez, a politikai döntésekhez.

A bevétel **megszerzésének formája** lehet pályázat, szerződésen alapuló juttatás vagy önkéntes felajánlás, azaz adomány.

A **bevétel forrása** szerint lehet állami költségvetési, önkormányzati, illetve a szervezet által végzett tevékenység ellenértéke, valamint a magánszféra.

A magyarországi non-profit szervezetek (alapítványok és társadalmi szervezetek értve) az alábbi bevételekkel rendelkezhetnek:

- **Alapító vagyon:** a szervezeti forma sajátosságából adódóan alapító vagyona csak az alapítványnak, közalapítványnak lehet. Alsó korlátot a jogszabály nem ír elő, azaz *minimális tőkekövetelmény nincs*. A bíróság az alapítvány bejegyzésekor egyedileg vizsgálja, hogy a rendelkezésre bocsátott alapító vagyon a közérdekű célok megvalósításához elegendő-e. A bírói gyakorlat azt követeli meg, hogy az alapító vagyon legalább a szervezet elindulásának költségeit fedezze. A gyakorlat szerint alapítványt 100.000.-Ft-nál kevesebb alapító vagyonnal nem jegyeznek be. Az alapító vagyon nem csak pénz, hanem bármilyen forgalomképes dolog lehet. Az alapító vagyont a működésre – ha az alapító okirat másképp nem rendelkezik felhasználható. Az alapító az alapító okiratban teljes szabadsággal rendelkezik az alapító vagyon sorsáról, viszont azt az alapítvány bejegyzése után nem vonhatja vissza. Az alapítvány megszűnése esetére az alapító rendelkezhet a megmaradó vagyonról, ennek hiányában a bíróság a megmaradt vagyont hasonló célú alapítvány támogatására rendeli. Társadalmi szervezet nem rendelkezik alapító vagyonnal.
- **Költségvetési normatíva:** költségvetési normatívát olyan állami feladatot ellátó non-profit szervezet igényelhet a Magyar Államkincstártól, amely a szükséges engedélyekkel rendelkezik és amely tevékenység végzését a szakmai törvények e szervezetek részére lehetővé teszik. A normatíva összege a mindenkori költségvetés függvénye és szabályai szerint alakul.
- **Egyéb állami költségvetési támogatás:** pályázati úton elnyert vagy a költségvetési fejezetekben meghatározott támogatások. Többségüket nyilvános pályázat útján lehet elnyerni. Pályázaton kívül csak kis számú különösen kiemelt társadalmi célú non-profit szervezet részesül a működését biztosító költségvetési támogatásban, a cél szerinti minisztériumi költségvetési fejezetben.
- **Adomány:** az adomány olyan juttatott pénz, dolog vagy szolgáltatás, amelyet az adományozó a közcél megvalósulása érdekében a szervezet számára ellenszolgáltatás nélkül bocsát rendelkezésre. Az adományozó adományának felhasználását meghatározhatja, azaz megjelölheti konkrétan az általa támogatott közérdekű célt is. Ilyen megkötés hiányában az adományt a szervezet szabadon felhasználhatja.

- **Eszközök befektetéséből származó bevétel:** amennyiben rendelkezésre áll vagyontárgy, annak hasznosításából is származhat bevétel. Rendszerint átmenetileg szabad pénzeszközök banki betétben vagy állampapírban történő elhelyezése a gyakori a forráshiány miatt.
- **Cél szerinti tevékenységből származó bevétel:** a létesítő okiratban meghatározott tevékenységek ellenérték fejében történő végzése értendő e bevétel alatt. A non-profit szervezetek pontosan jellegüknél fogva döntő többségben szolgáltatásaikat térítésmentesen nyújtják az azt igénybe vevő érintett személyek részére. Ellenértéket tapasztalatom szerint akkor kérnek ezek a szervezetek, ha szolgáltatásaikat a piaci szereplők szeretnék igénybe venni. Pl: sérült gyermekeket gondozó alapítvány a sérült gyermek szüleitől általában nem kér gondozási díjat, viszont ha a tapasztalatokat kiadvány formájában megjelenteti és az bárki számára megvásárolható az érdeklődők már piaci értéken veszik meg a kiadványt.
- **Tagdíj:** tagdíjat csak a társadalmi szervezetek tagjai fizetnek, ahol is tagdíj fizetése a tagsági viszony feltétele is. A tagdíjat a szervezet legfőbb szerve a létesítő okiratban meghatározott módon határozza meg. A tagdíj a tag számára kötelezően fizetendő.
- **Vállalkozási tevékenységből származó bevétel:** minden olyan gazdasági tevékenység bevétele, amelyet a szervezet bevétel és vagyonszerzés végett végez. Nem minősül vállalkozási bevételnek az alapító okiratban, alapszabályban nevesített cél szerinti tevékenység illetve az alapító okirat vagy alapszabály szerint nevesített közhasznú tevékenység bevétele. E fogalmat a társasági adó törvény tartalmazza, azaz az adótörvény határozza meg, hogy éppen aktuálisan melyek azok a tevékenységek, amelyek ellenértéke nem esik társasági adókötelezettség alá. Azaz lényegében vállalkozási tevékenység mindaz, amely a létesítő okiraton kívül esik és azt bevétel vagy vagyonszerzés érdekében végzi a szervezet. Hangsúlyozandó, hogy ez a tevékenység a szervezet számára teljesen legális, törvényes lehetőség, e mellett az egyéb források megszerzéséből a szervezet nincs kizárva!
- **1%:** A magyar jogszabályok lehetőséget adnak arra, hogy az adózók a már befizetett, tőlük az adóév során levont személyi jövedelemadójuk 1%+1%-t törvényben meghatározott szervezetek részére felajánlják. Az egyik 1%-t kizárólag egyházak részére lehet felajánlani. A másik 1%-t non-profit szervezetek illetve a törvényben meghatározott intézmények illetve kiemelt költségvetési előirányzatok (2004-ban parlagra írásra) javára lehet ajánlani. Az ajánlás titkos, a szervezet nem tudja meg, hogy hányan és kik ajánlották fel az adójukat. Az ajánlás a magánszemélyek lehetősége, az egyéni személyi jövedelemadó bevalláshoz kötődik. Az ajánlást amelyen a támogatandó szervezet adószáma kötelező adat, zárt, aláírt, névvel, címmel és adóazonosító jellel ellátott borítékban kell az adóbevalláshoz csatolni vagy az adóelszámolást végző munkáltatóhoz eljuttatni. Az ajánlás procedúrája nem egyszerű, talán ez is magyarázat arra, hogy nem minden adózó él a lehetőséggel. Az ajánlás megszerzéséért több ezer szervezet „száll versenybe”, ez érzékelhető a bevallási határidőkben megjelenő hirdetésekben. Az így megszerzett bevétellel nyilvános hirdetés útján el kell számolni.

- **Egyéb bevételek:** minden más, a szervezetet illető, fel nem sorolt bevétel. Jellemzően nem felsorolható, a szervezetet általában esetenként megillető bevétel. (pl: kártérítés)

2.2. A non-profit szervezetek kiadásai

A non-profit szervezetek kiadásait tételesen lehetetlen felsorolni. A kiadások esetében még a bevételekhez hasonló csoportok is igen nehezen képezhetőek. A szervezetekre vonatkozó jogszabályok – így a közhasznú szervezetekről szóló törvény- a kiadásokat a következő módon csoportosítja:

- a közhasznú tevékenység érdekében felmerült közvetlen költségek
- az egyéb cél szerinti tevékenység érdekében felmerült közvetlen költségek
- a vállalkozási tevékenység érdekében felmerült közvetlen költségek
- a közhasznú és egyéb vállalkozási tevékenység érdekében felmerült közvetett költségek, amelyeket bevételarányosan kell megosztani.

Ezen csoportosításon túl a kiadásokra vonatkozóan a Számviteli törvény általános előírásait kell alkalmazni.

A pályázati kiírások pedig általában a kiadások alábbi bontását kérik:

- *Személyi jellegű kiadások:* ide értve a béreket, megbízási díjakat és azok járulékait, egyéb személyi jellegű költségeket, amelyen általában a számviteli törvény szerinti tételeket kell érteni.
- *Dologi jellegű kiadások:* ide értendő mindaz, ami a szervezetnél felmerül és nem bér és nem tárgyi eszköz. Tehát ide értendő a rezszi, a telefon, a kis értékű eszközök beszerzése és a vásárolt szolgáltatások értéke
- *Felhalmozási jellegű kiadások:* a számviteli törvény alapján tárgyi eszközként elszámolandó, jellemzően nagyobb értékű (50 ezer Ft fölötti) eszközök beszerzése értendő a fogalom alatt. Sajátosság, hogy nem minden pályázat enged meg ilyen jellegű beszerzést.

A kiadások tehát lényegében csak csoportosan, a számviteli törvény fogalmait használva értelmezhetőek. Nem is lehetséges a tevékenységek sokszínűsége miatt a kiadások tételes meghatározása. Általánosan elmondható, hogy a kiadások tekintetében a non-profit szervezeteknél nincs különösebb sajátosság. Azaz a szervezet minden, a tevékenységével összefüggő, azt megvalósító kiadást teljesíthet a saját belátása szerint. Sem a kiadások mértékére, sem célszerűségére nincs jogszabályi korlát. A kiadások célszerűségét és ésszerűségét a szervezetek legfőbb szerve (azaz a kuratórium vagy közgyűlés), ellenőrzi.

A közhasznú szervezet köteles bizonyos bevétel elérése esetén (5 millió Ft) felügyelő szervet biztosítani, s ezzel egyfajta kontroll is létrejön a szervezet felett. A szervezet egyébként független könyvvizsgálót is megbízhat az ellenőrzéssel.

A kiadások korlátja még természetesen a rendelkezésre álló bevételek nagysága, valamint a bevételek megszerzésekor vállalt kiadási kötelezettség. A pályázati programok, az elfogadott projektek költségvetése gyakorlatilag csak kis eltéréssel (10-20%-os eltérés az elfogadott költségvetéshez képest) módosítható.

A magyarországi non-profit szervezetek esetén jellemző, hogy igazán a versenyszférában megszokott módon nem lehet sem bevétel, sem kiadást tervezni. Azért nem, mert *a bevételek lényegében nem tervezhetők*: nem lehet megtervezni, hogy hány pályázatot fog nyerni a szervezet, nem lehet tervezni, hogy hányan fogják az adójukat nekünk felajánlani, és nem lehet azt sem megtervezni, hogy hány általam megkeresett adományozó fog és mennyit adományozni.

Gyakorlati tapasztalatom szerint a költségvetés tervezése kimerül abban, hogy a meglévő, kiszámítható kiadásainkhoz mennyi bevételt kell valahonnan produkálni.

Tekintettel a pályázati kiírások esetlegességeire sokszor a non-profit szervezet nem azt csinálja amit szeretne, hanem azt, amire éppen pályázati kiírást talál, s a pályázati programot alakítja úgy, hogy abba a céljainak megfelelő kiadások is beleférjenek. Tudom, hogy ez a gondolat „eretnek” azok számára, akik elméletileg e témával foglalkoznak, de véleményem szerint amíg az adott non-profit szervezetnek nincs valamilyen rendszeres és állandó bevétele, addig sem a kiadások, sem a bevételek tervezéséről nem beszélhetünk. Az a tapasztalatom, hogy csak azoknál a szervezetnél lehet tervezni, ahol a személyes kapcsolatok alapján tartalékot tudtak képezni, és esetleg „megbízható”, rendszeres adományozók állnak a háttérben, illetve ott, ahol a költségvetési normatíva vagy a nem pályázati úton elnyert támogatás egy viszonylag kiszámítható bevételt jelent a szervezet részére.

3. A könyvvezetés szabályai

A könyvvezetés és beszámoló készítés általános szabályait a Számviteli törvény tartalmazza. (2000. évi C. törvény) A törvény szabályai a non-profit szervezetekre is vonatkoznak. Az alapítványok és társadalmi szervezetek (egyesületek) az „egyéb szervezet” fogalmába tartoznak e törvény értelmében.

Tekintettel arra, hogy a non-profit szervezetek nem a piaci élet általános szereplői, ezért sajátos könyvvezetési, beszámoló készítési és számviteli feladataikat a törvény rendelkezéseit szem előtt tartva, s a törvény felhatalmazása alapján kormányrendeletek is szabályozzák.

Ebből kiindulva a non-profit szervezetnek ismernie kell a Számviteli törvény előírásait, a rá vonatkozó kormányrendeleteket: 114/1992 (VII.23) ha társadalmi szervezet, 115/1992 (VII.23) ha alapítvány, az 1997. évi CLVI törvényt (Közhasznú szervezetekről szóló törvény) ha közhasznú besorolással rendelkezik és a 224/2000 (XII.19) kormányrendeletet, amely az egyéb szervezetek beszámoló készítéséről és a könyvvezetéséről rendelkezik. Azt gondolom nincs könnyű dolga a szervezetnek.

3.1. A könyvvezetés szabályai

A hatályos Számviteli törvény szerint a nyilvántartásokat az egyszeres és a kettős könyvvitel szabályai szerint lehet vezetni.

Egyszeres könyvvitel szerint vezeti a nyilvántartásokat az, aki a gazdasági eseményeket, a vagyonban bekövetkező változásokat a **pénzmozgással egyidejűleg**, annak bekövetkeztekor tartja nyilván. Azaz a bevételeket a beérkezéssel, a kiadásokat a teljesítéssel egyidejűleg kell a könyvekben rögzíteni. A pénzmozgást nem jelentő tételeket külön nyilvántartásban kell rögzíteni és a beszámoló készítésekor ezekből kell számba venni. A könyvelésnek ebben az esetben is zártnak, valóságnak megfelelőnek és folyamatosnak kell lenni. A könyvvezetés történhet gépi program, naplófőkönyv, pénztárkönyv vagy egyéb más módon is, ha az előbb említett feltételeknek megfelel.

A **kettős könyvvitel** vezetése azt jelenti, hogy a szervezet a kezelésében, használatában vagy tulajdonában lévő eszközökről és azok forrásairól, továbbá a gazdasági műveletekről olyan nyilvántartás vezetése történik, amely az eszközökben és a forrásokban bekövetkezett változásokat a valóságnak megfelelően, folyamatosan, zárt rendszerben, áttekinthetően mutatja. Azaz a kettős könyvvitel rendszerében a teljesítmény elv alapján kell a gazdasági eseményeket rögzíteni, függetlenül annak pénzügyi rendezésétől. A kettős könyvvitel szerinti könyvvezetés ma már kizárólag gépi programokkal történik.

Bármely módon történik is a könyvvezetés, **a könyveket magyar nyelven és forintban** kell vezetni. Az egyéb szervezetek esetén **az üzleti év csak a január 1 és december 31.** közötti időszak lehet, azaz a mérleg forduló napja december 31.

A Számviteli törvény az egyszeres könyvvezetést már csak az egyéb szervezetek számára engedi meg. A könyvvezetés választása a szervezetet joga.

Egyszeres könyvvitel szabályai szerint vezetheti a könyveit az a szervezet, amely nem folytat vállalkozási tevékenységet. Ebben az esetben az elért árbevétel nem jelent korlátot. Tehát egy több millió forintos bevétel elérése esetén is lehet egyszeres könyvvitel szerint vezetni a könyveket. Ha a szervezet folytat ugyan vállalkozási tevékenységet, de a vállalkozási és az alaptevékenységből származó bevétele nem éri el két egymás követő évben az 50 millió forintot, akkor is könyvelhet az egyszeres könyvvitel szerint.

Kötelező az áttérés a kettős könyvvitel rendszerére, ha az előbb említett feltételeknek a szervezet már nem felel meg. Önkéntes módon, saját döntés alapján a szervezet bármikor – értelemszerűen következő év kezdetétől- áttérhet az egyszeres könyvvezetésről a kettősre.

Bizonyos szervezetek részére a jogszabály kötelezően írja elő a kettős könyvvezetést az előbb említett mutatószámoktól függetlenül. Ilyen szervezet a közalapítvány és a közhasznú társaság. Ezek a szervezetek csak és kizárólag kettős könyvvitel szerint könyvelhetnek.

Összefoglalva:

Egyszeres könyvvitelt vezethet az a szervezet, amely:

- nem végez vállalkozási tevékenységet, bármekkora is az éves bevétele
- végez vállalkozási tevékenységet is, de a vállalkozási és az alaptevékenységének bevételeinek együttes összege két egymást követő évben az 50 millió forintot nem haladja meg

Kettős könyvvitelt vezethet az a szervezet, amely:

- végez vállalkozási tevékenységet, és ebből, valamint alaptevékenységéből származó bevétele két egymást követő évben az 50 millió forintos bevételi határt meghaladta
- kötelező számára a kettős könyvvitel
- saját elhatározásból így döntött

3.2.A beszámolók fajtái

3.2.1. A számviteli beszámolók

A számviteli beszámolók a non-profit szervezetek esetén igen sokszínűek. A szervezet választhatja a Számviteli törvény szerinti beszámoló formákat azok kötelező mellékleteivel együtt, vagy az említett kormányrendeletek szerinti beszámolókat.

Amennyiben a szervezet közhasznú besorolással rendelkezik, akkor viszont kötelező minden esetben a közhasznú eredmény kimutatás készítése és a Közhasznú szervezetekről szóló törvény szerinti közhasznú beszámoló elkészítése is.

Közös szabály az, hogy a beszámolók a könyvvezetési rendszerhez alkalmazkodnak, azon belül szabadon választhatók. Tapasztalatom az, hogy a szervezetek a kormányrendeletek szerinti mérleg és eredmény kimutatás formával tesznek eleget számviteli kötelezettségüknek.

Nézzük a könyvvezetés függvényében milyen beszámolási lehetőségek vannak:

- A *közhasznú* besorolással *nem* rendelkező, *egyszeres könyvvitelt* vezető non-profit szervezet egyszerűsített beszámolót készíthet, amely mérlegből és eredmény levezetésből áll.
- A *közhasznú* besorolással *nem* rendelkező, *kettős könyvvitelt* vezető non-profit szervezet egyszerűsített éves beszámolót készíthet, amely mérlegből és eredmény kimutatásból áll. Ez a szervezet készíthet választása alapján a Számviteli törvény szerinti egyszerűsített éves beszámolót is, amely mérlegből, eredmény kimutatásból áll, vagy választhatja még a Számviteli törvény szerinti éves beszámolót, amely az előbbieken túl cash-flow –val és kiegészítő melléklettel is bővül.

- A *közhasznú, egyszeres könyvvitelt vezető* non-profit szervezet közhasznú egyszerűsített beszámolót készít, amely mérlegből, közhasznú eredmény levezetésből és tájékoztató adatokból áll.
- A *közhasznú, kettős könyvvitelt vezető* non-profit szervezet közhasznú egyszerűsített éves beszámolót készít, amely mérlegből, eredmény kimutatásból és tájékoztató adatokból áll. Ez a szervezet készíthet még a Számviteli törvény szerinti egyszerűsített éves beszámolót is amely mérlegből, közhasznú eredmény kimutatásból, számviteli törvény szerinti eredmény kimutatásból áll, vagy választhatja az éves beszámolót is, amely szintén a cash-flow-val és a kiegészítő melléklettel is bővül.
- *Minden közhasznú* szervezet a fentieken túlmenően köteles elkészíteni a közhasznú beszámolót.

3.2.2. A közhasznú beszámoló

Az előző pontban a számviteli kötelezettség szempontjából kötelező beszámoló formákat ismertettem. Tekintettel arra, hogy jogi szabályozásunk szerint a non-profit szervezetek közhasznú illetve kiemelten közhasznú besorolást kérhetnek, számukra a rájuk vonatkozó törvény még egy beszámoló készítését is előírja.

Ez a közhasznú beszámoló. A *közhasznú beszámoló több* mint az előbb említett számviteli beszámoló. A közhasznú beszámoló tartalmazza a számviteli beszámolót és e mellett a törvény (1997. évi CLVI tv!) előírja, hogy mire kell még kitérnie a közhasznú beszámolónak. E kérdések köre egyrészt szöveges válaszadást más része pedig számszaki kimutatást vagy kimutatásokat jelent. Nézzük mi a közhasznú beszámoló kötelező tartalma:

- A számviteli beszámoló, az előbbi pontban felsoroltak valamelyike
- Be kell mutatni a költségvetési támogatás felhasználását, amely számszaki és szöveges bemutatás is lehet értelemszerűen a támogatás jellegétől. A szervezet dönti el, hogy milyen mélységben mutatja be ezeket a támogatásokat és felhasználásukat.
- Be kell mutatni a vagyon felhasználásával kapcsolatos kimutatás, amely jellemzően számszaki adatsor. Gyakorlat szerint ez nem más, mint számviteli beszámoló kiadás és ráfordítás sorainak megisméltése.
- Be kell mutatni a cél szerinti juttatások kimutatását. Ez a bemutatás szűkebb mint az előző, lényegében közvetlenül az alaptevékenységhez kapcsolható kiadások és ráfordítások összessége. Jellemzően szintén számszaki kimutatás.
- A központi költségvetési szervtől, elkülönített állami pénzalaptól, önkormányzattól, kisebbségi települési önkormányzattól, ezek társulásától és mindezek szerveitől kapott támogatás mértékét. Ez jellemzően szöveges és számszaki bemutatása a támogatásnak. A szervezet dönti el, milyen mélységben mutatja be a támogatást és annak felhasználását.

- Be kell mutatni a vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatások értékét és összegét.
- A szervezet közhasznú tevékenységéről szóló rövid tartalmi beszámolót is kell készíteni.

Azaz a közhasznú beszámoló elkészítése együttműködést igényel a számviteli feladatokat ellátó és a szervezet szakmai életét ismerő szakember között. Az együttműködésre azért is szükség van, mert a számviteli feladatokat általában külső könyvelő, vállalkozó végzi.

A fentiek szerint elkészült számviteli beszámolót és/vagy a közhasznú beszámolót a legfőbb szervnek el kell fogadni. Az elfogadást és az elfogadás szavazatarányát jegyzőkönyvben kell rögzíteni.

A beszámolót az alapítványok és társadalmi szervezeteknek nem kell a cégekhez hasonlóan *nyilvánosságra hozni*, azaz lététbe helyezési kötelezettségük nincs.

A közhasznú besorolással rendelkező szervezetek az elfogadott közhasznú beszámolót a tárgyévet követő év június 30-ig a szervezet *honlapján köteles* közzé tenni. Ha a szervezetnek nincs honlapja, akkor egyéb, a létesítő okiratban meghatározott módon kell a nyilvánosságot tájékoztatni. Kiemelten közhasznú szervezet további kötelezettsége, hogy gazdálkodásának legfontosabb adatait ezen túlmenően helyi vagy országos sajtó útján is nyilvánosságra hozza.

3.2.3. Szabályzatok

A non-profit szervezetek életét is átszövik a szabályzatok, amelyek nem olyan merevek, mint egy hatósági vagy egy közigazgatási eljárási rend. A szabályzatok egyé részének elkészítése kötelező, míg más részüket a szervezet saját átlátható és szervezett működése miatt maga alakítja ki.

A szervezet életét elsősorban **a létesítő okirat** szabályozza. A létesítő okiratok kötelező tartalmi elemeit a szervezeti törvények meghatározzák. Ezen túlmenően a szervezet bármilyen kérdésben szabadon dönthet úgy, hogy döntése a törvényekkel ellentétes nem lehet. A legfontosabb és kötelező elemek meglétét a bíróságok vizsgálják, s ezek nélkül a létesítő okiratot nem fogadják el.

A szervezetek ezen túlmenően **szervezeti és működési szabályzatot** is alkothatnak. Jellemzően a nagyobb szervezetek készítenek ilyen szabályzatot, ahol a döntési jogkörök, a szervezet felépítése vagy összetett tevékenysége ezt megkívánja. Ennek a szabályzatnak az elkészítése nem kötelező.

Kötelező viszont elkészíteni a Számviteli törvény szerinti szabályzatokat a könyvvézés módjától függetlenül. E szabályzatok tartalmára a szakirodalom jelentős segítséget ad, e tanulmány terjedelme nem teszi lehetővé részletes ismertetésüket. Ezek a szabályzatok számviteli szakmai szabályzatok, s ahol a Számviteli törvény erre lehetőséget ad, a

szervezetnek sajátosságait figyelembe véve kell dönteni és szabályozni a felmerülő kérdéseket.

A Számviteli törvény szerint a non-profit szervezeteknek is el kell készíteni a **számviteli politikát**, amely tartalmazza:

- Az eszközök és források leltárkészítési és leltározási szabályzatát
- Az eszközök és források értékelési szabályzatát
- A pénzkezelési szabályzatot
- Kettős könyvvitel vezetése esetén a számlarendet és a számlatükröt

A számviteli politikát a megalakulástól számított 90 napon belül kell elkészíteni, s ezért a szervezet vezetője a felelős, tehát nem a megbízott könyvelő feladata.

A közhasznú szervezetekről szóló törvény írja elő kötelező szabályzatként a befektetési szabályzatot, ha a szervezet befektetési tevékenységet végez.

Egyéb kötelező szabályzatok még az általam szakmai szabályzatoknak nevezett szabályzatok. Ezek alatt értem azokat a szakmai-ágazati speciális szabályzatokat, amelyek külön engedélyköteles tevékenységekhez kötődnek. Pl. közoktatási tevékenység ellátása esetén tanterv készítése, vagy nappali szociális ellátás esetén házirend készítése stb. Tehát ezek olyan szabályzatok, amelyeket általában működési engedélyek feltétele, s csak azokra a szervezetekre vonatkoznak, amelyek ilyen tevékenységet végeznek.

A szabályzatok meglétét és betartásukat a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészség, szakmai hatóságok illetve az adóhivatal ellenőrzi.

A szabályzatok közös jellemzője, hogy azokat mindig a legfőbb szerv jogosult és köteles elfogadni illetve módosítani.

4. Adózás, foglalkoztatás, járulékok rendszere

E fejezet tartalma az, amelynek rendelkezései kevés kivételtől eltekintve évről évre változnak. Ezért az alábbiakban leírtak a 2006-ra vonatkozó, jelenleg (2005.december vége) hatályos jogi anyagon alapulnak.

E fejezet témái külön-külön megtöltenének egy kiadványt, ezért csak a non-profit szervezeteknél leggyakrabban előforduló jogviszonyokat, adózási helyzeteket tartalmazza.

További sajátossága még e fejezet témájának, hogy e szabályok alkalmazása során a non-profit szervezetek semmilyen kedvezményben, adminisztrációs könnyítésben vagy egyszerűbb elszámolásban nem részesülnek. Azaz amikor a non-profit szervezet e törvények alanyává válik, akkor ugyanolyan piaci szereplő is lesz egyben, mint bármely más vállalkozás.

4.1. Foglalkoztatás

A non-profit szervezetek céljaikat az emberi erőforrás nélkül nem tudják megvalósítani. A szervezetek, mint jogi személyek a magánszemélyekkel az alábbi jogviszonyokat hozhatják létre:

- Munkaviszony
- Megbízási jogviszony
- Vállalkozási tevékenység
- Önkéntes jogviszony

Munkaviszony

A munkaviszony olyan tartós jogviszony, ahol a non-profit szervezet mint munkáltató áll jogviszonyban a magánszemély munkavállalóval. A munkaviszonnyal kapcsolatos szabályokat a Munka törvénykönyve szabályozza. (1992. évi XXII. Törvény)

Munkaviszonyról beszélünk akkor, ha a magánszemély munkavégzésre irányuló tevékenysége önállóan, függő munkaként jelenik meg. Azaz a munkavállaló alá-fölé rendelt viszonyban van, a munkáltatót utasítási jog illeti meg. A munkaviszony írásbeli szerződéssel jön létre, megszűnésének eseteit a jogszabály kógensen határozza meg.

A munkaviszony kötelező tartalmi eleme a felek megnevezésén túl a munkakör, a munkabér, a munkavégzés helyének meghatározása, valamint a munkáltatói jogkör gyakorlójának megnevezése. A munkaviszony határozott vagy határozatlan időre hozható létre. A munkaviszony viszonylag biztonságosnak tekinthető a munkavállaló szempontjából, ugyanis a megszüntetés esetei, a felmondási tilalmak illetve a kötelező juttatások mind a munkavállalót védik. Munkaviszony létesítése esetén a munkavállalót napi 8 órás munkaidő mellett (heti 40 órás munkaidő) minimálbér illeti meg, amely 2006. január 1-től 62.500.-Ft.

A munkaviszonnyal kapcsolatban elmondható, hogy a non-profit szervezet ugyanúgy létesíthet munkaviszonyt a magánszemélyekkel mint a gazdasági élet bármely szereplője. Munkaviszony létesítése után a szervezetre és a munkavállalóra egyaránt a Munka törvénykönyvének általános szabályai vonatkoznak.

Tekintettel arra, hogy a munkaviszonyra vonatkozó, a non-profit szervezeteket, mint munkáltatót érintő szabályai viszonylag stabilak és elég közismertek is, a további részletezéstől eltekintek.

Megbízási jogviszony

A megbízási jogviszony szabályait már a Polgári Törvénykönyv tartalmazza. (1959. évi IV.tv. 474.§-487.§-ig) Megbízási szerződés alapján a megbízott ügyellásra kötelezett. E jogviszonyban a felek – a non-profit szervezetet itt most megbízóként értve- egymás mellé rendelt viszonyban vannak.

A megbízás ügyellásra szól, mindkét fél által a törvény szabályai szerint felmondható. A megbízási jogviszony jóval „lazább” kereteket ad a tevékenység végzésére, mintha ugyanazt a tevékenységet munkaviszony keretében végezné valaki. Éppen e miatt, valamint a szerződési szabadság miatt nehéz elhatárolni, hogy a megbízási vagy vállalkozási szerződés nem munkaviszonyt leplez-e. Általánosan elmondható, hogy megbízási szerződés bármilyen ügyellásra köthető amit a törvény nem tilt. A szerződésben minimál díj kikötése nem lehetséges, a díj mértéke a felek szabad megállapodásának függvénye.

Vállalkozási jogviszony

A vállalkozási tevékenységet is a Polgári Törvénykönyv szabályozza. (1959. évi IV.tv 389.§-401.§-ig) A vállalkozási tevékenység eredménykötelmet jelent. Azaz a vállalkozó valamilyen munkával elérhető eredmény létrehozására vállal kötelezettséget. Az eredmény természetesen lehet szolgáltatás is.

E jogviszonyban a non-profit szervezet és a vállalkozó szintén mellé rendelt viszonyban állnak egymással. A szerződés díjköteles, a díj alsó határára nincs törvényi korlát. A vállalkozási szerződés szintén szabadon választott szerződési forma. A magyar jog szabályai szerint vállalkozási tevékenység néhány kivételtől eltekintve (cégeken kívül) az önkormányzati hatóságoknál kiváltott vállalkozói igazolvány birtokában lehet. Ezen igazolvány birtokában a vállalkozó az elvégzett munkáról számla kibocsátására jogosult és kötelezett egyben.

Tekintettel arra, hogy a magyar járulékszabályok igen eltérőek a fenti 3 jogviszony esetén igen sok problémát jelent mind a szervezetek (és nemcsak a non-profit szervezeteknél) mind az ellenőrző hatóságok részéről a szerződések elhatárolása. Ugyanis a nagyon hasonló tartalom miatt a szervezetek inkább vállalkozási jogviszonyt hoznak létre akkor is, ha ténylegesen munkaviszonyt szeretnének, de annak közterheit nem tudják fizetni. Viszont az állami járulékbévételek miatt az ellenőrző szervek a tartalmi elemekre hivatkozva előszeretettel minősítenek minden más szerződést munkaviszonynak, ami már egy kicsit is annak látszik, ezzel próbálva meg elmaradt járulékokat behajtani.

Önkéntes tevékenység

Az önkéntes tevékenység mértékére csak egy jellemző adat: kb. 400 ezer fő által végzett 35,5 millió munkaóra (KSH adat). Tekintettel arra, hogy az önkéntes tevékenységről szóló jogszabályt 2005-ben fogadta el a parlament és 2005. október 1-vel lépett hatályba, a működés gyakorlati tapasztalatai még nem állnak rendelkezésre. Jelenleg az érintett szervezetek körében a törvénnyel való ismerkedés folyik. Az általam ismert szervezetek mindegyike hallott már a törvényről, bár részletes szabályait még nem igazán ismerik. A legfontosabb szabályokat szeretném ismertetni.

Először is azt kell tisztázni, hogy mit tekint a törvény önkéntes tevékenységnek. Önkéntes tevékenység az, amelyet az ún. fogadó szervezeteknél végezhet az önkéntes. A törvény által meghatározott a fogadó szervezetek köre és az ott végezhető tevékenység is.

Nem minősül a törvény szerint önkéntes tevékenységnek:

- Az önkéntes véradás
- Az önkéntes tűzoltói tevékenysége
- Polgári természetőri tevékenység
- A nem fogadó szervezeteknél és személyeknél végzett más vagy mások javára végzett ellenszolgáltatás nélküli önkéntes tevékenységet
- Ha az önkéntes tevékenységet a személy maga vagy közeli hozzátartozója javára végzi
- Ha tevékenysége jogszabályi kötelezésen, jogerős bírósági határozaton, illetve hatósági kötelezésen alapul
- A felek úgy állapodnak meg, hogy az önkéntes tevékenységet más jogviszony alapján végzik (polgári jogi jogviszonyban, közhasznú társaság tagjaként, társadalmi szervezet tagjaként, alapítvány közalapítvány kezelő szervének tagjaként vagy egyházi személyként végzi)

A törvény részletesen meghatározza azt is, hogy ki lehet önkéntes.

Önkéntes lehet:

- A cselekvőképes személy
- A korlátozottan cselekvőképes személy
- A 10. életévét betöltött, kiskorúsága miatt cselekvőképtelen személy

Önkéntes tevékenységnek minősül:

- Helyi önkormányzat, ezek társulása ill. települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulása az általa biztosított közszolgáltatások és katasztrófavédelmi feladati körében
- Kisebbségi önkormányzat a jogszabályban meghatározott közfeladatai körében
- Költségvetési szerv az alaptevékenysége körében

- Magyarországi székhelyű közhasznú vagy kiemelkedően közhasznú szervezet a közhasznú és a működésével összefüggő tevékenysége körében
- Magyarországi székhelyű egyházi jogi személy a hitéleti, a közcélú és a működésével összefüggő tevékenysége körében
- Jogszabályban meghatározott közszolgáltatási, vagy e közszolgáltatásokhoz kapcsolódóan a közszolgáltatásait igénybe vevőknek nyújtott többlétszolgáltatások körében a magyarországi székhelyű, illetve magyar hatóság által kiadott működési engedéllyel rendelkező, jogképes szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató illetve intézmény, egészségügyi szolgáltató, közoktatási intézmény, felsőoktatási intézmény, muzeális intézmény, nyilvános könyvtár, közlelvtár, nyilvános magánlelvtár, közművelődési intézmény
- A nem jogképes fogadó intézmény fenntartója a fogadó intézmény jogszabályban meghatározott közszolgáltatásai, vagy e közszolgáltatásokhoz kapcsolódóan a fogadó intézmény közszolgáltatásait igénybe vevőknek nyújtott többlétszolgáltatások körében

végzett tevékenység.

A jogszabályi felsorolás tehát részletesen rögzíti, hogy mely szervezetek milyen tevékenységi körben fogadhatják az önkénteseket.

Az önkéntesek fogadása a törvény által meghatározott és rögzített önkéntes jogviszony keretében történhet, amely **az önkéntes szerződéssel** jön létre. A szerződés megkötésére ugyan történhet szóban is, de célszerű az esetleges ellenőrzések végett azt írásban megkötni. Az írott formát viszony olyan sok egyéb esetben követeli meg a törvény, hogy lényegében nem érdemes a szóbeli szerződésre hivatkozni.

A szerződésben rögzíteni kell a szerződő felek adatain túl a konkrétan végzett önkéntes tevékenység tartalmát, a tevékenység ellátásának helyét, a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítandó időt és a pihenő időt, valamint azon juttatások körét, amelyet az önkéntes számára a fogadó szervezet biztosít. Ezen túlmenően bármilyen kérdést lehet még a szerződésben szabályozni. A törvény kitér a szerződés megszűnésének szabályaira is.

Megszűnik az önkéntes szerződés:

- Ha az önkéntes meghal vagy cselekvőképtelenné válik
- A fogadó szervezet jogutód nélkül megszűnik vagy a fogadó természetes személy meghal
- A vállalt közérdekű önkéntes tevékenység teljesült
- A szerződésben vállalt idő elteltével vagy a feltétel bekövetkeztével
- Közös megegyezéssel történő megszüntetéssel
- Felmondással
- Az önkéntesek foglalkoztatásának megtiltásáról szóló határozat jogerőre emelkedésével

Ahhoz, hogy valamely, a törvényben foglalt feltételeknek megfelelő szervezet **önkéntest fogadjon**, be kell jelentkeznie az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztériumba. (jelenleg ez a minisztérium foglalkozik a civil kapcsolatokkal) A

bejelentkezésekről nyilvántartást készít a Minisztérium, amely mindenki számára nyilvános a minisztérium honlapján. (jelenleg még nem működik)

Végül, de nem utolsó sorban a jogszabály rögzíti azt is, hogy milyen **juttatások** adhatók az önkéntesnek. Ezzel a jogszabály elismeri a szervezeteknek az önkéntesek foglalkoztatásával kapcsolatban felmerült költségeit. Ez azért is fontos, mert így az önkéntesnek adott juttatások nem minősülnek természetbeni juttatásnak, azaz az ilyen juttatások után nem kell adót (44% személyi jövedelemadó) és társadalombiztosítási járulékot (44% személyi jövedelemadóval növelt piaci érték után 29% járulék) fizetni.

Az önkéntesnek adható juttatások köre: (nem teljes felsorolás) amelyek közös jellemzője, hogy minden juttatás a közérdekű önkéntes munkával összefüggésben adható, az önkéntes tevékenység ellátásához szükséges mértékű vagy mennyiségű

- Munkaruházat, védőfelszerelés és anyag
- Utazás, szállás étkezés költsége
- Iskolarendszeren kívüli képzés költségei
- Az önkéntes halála, sérülése egészségkárosodása érdekében kötött biztosítás díja
- Jutalom, amely nem lehet több éves szinten, mint a minimálbér havi összegének 20%-a (ez 2006-ban 12.500.-Ft éves szinten!)

A juttatásokat az önkéntes szerződésben rögzíteni kell. Az önkéntesekről és a nekik adott juttatásokról a szervezetnek nyilvántartást kell vezetni, melyet 5 évig kell megőrizni. A nyilvántartás lényegében egy tartalmaz önkéntes szerződéssel, valamint a juttatásokat egyedileg tartalmazó adatgyűjtéssel megoldható.

Jelen fejezetben csak a legfontosabb rendelkezéseket ismertettem, a részletes szabályok a törvény szövegéből megismerhető.

4.2. A foglalkoztatáshoz kötődő adózási és járulék rendszer

Már a fejezet elején említettem, hogy amennyiben a non-profit szervezet valamely jogviszonyban akár munkáltatóként, akár megbízóként szerepel, abban az esetben az általános, mindenkire vonatkozó adó és járulékszabályok vonatkoznak rá.

Ez az általános adózási szabály a Személyi jövedelemadóról szóló törvény, amelyet a szervezetnek alkalmazni kell. Azaz a munkavállalótól e törvény szabályai szerint kell adóelőleget levonni, azt nyilván kell tartani, az adóhatósághoz tárgyhónapot követő hónap 12-ig el kell utalni.

Megbízásos jogviszony esetén a megbízott nyilatkozata alapján kell ugyanezt a feladatot elvégezni. Az adókötelezettség magába foglalja az év végi adó elszámolási, adatszolgáltatási feladatokat is. A non-profit szervezeteket nem illeti meg semmilyen adminisztrációs

kedvezmény. Tekintettel arra, hogy a vonatkozó jogszabályok meglehetősen bonyolultak, az adatszolgáltatás pedig csak számítógép igénybe vételével történhet, lényegében egy szervezet nem igazán lehet meg könyvelő nélkül.

A non-profit szervezet nemcsak az adózási kérdésekben, hanem a járulékrendszerben sem kap semmilyen könnyítést vagy felmentést. A non-profit szervezet az **alábbi járulékokat köteles fizetni:**

- **Munkaviszony esetén:** a bruttó bér után 29% társadalombiztosítási járulékot. A járulékfizetéssel a munkavállaló biztosítottá válik, azaz jogot kap a későbbi nyugdíj szempontjából szolgálati időre és joga van az állami egészségbiztosítási rendszer szolgáltatásainak igénybe vételére. (táppénz betegség esetén, orvosi, kórházi ellátás, anyasági szülési ellátások) Ez azt jelenti, hogy 100.000.-Ft bruttó munkabér után a járulék mértéke 29.000.-Ft. A non-profit szervezetet terheli még a bruttó bér után 3% munkaadói járulék, azaz 3000.-Ft és 1950.-Ft havi egészségügyi hozzájárulás is. Azaz 100.000.-Ft bruttó bér közterhe 33.950.-Ft. Ez az általános járulék teher is.
- **Megbízási jogviszony** esetén árnyaltabb a járulékrendszer. Elsősorban vizsgálni kell azt, hogy a megbízási díj összege meghaladja-e a minimálbér 30%-t. (ez 2006.01.01-től 18.750.-Ft) Ha igen, akkor a szervezet járulékterhe a bruttó megbízási díj 90%-a után 29% társadalombiztosítási járulék. Azért a díj 90%-a után, mert a személyi jövedelemadó törvény ez esetben mindenki számára lehetővé teszi, hogy ha nem akar tételesen költséget elszámolni (a megbízott!!), akkor a törvény automatikusan 10% költséghányadot vélelmez részére. Ebben az esetben a szervezetet munka adói hozzájárulás nem terheli. Egészségügyi hozzájárulást csak akkor kell fizetni, ha a megbízott után más nem fizeti meg. Erről a megbízottnak a szervezet felé nyilatkozatot kell tenni.
- **Vállalkozási jogviszonyban** a vállalkozó tevékenységéről számlát ad, s vállalkozói státusának igazolása után a non-profit szervezetet semmilyen közteher fizetési kötelezettség nem terheli, a közterhek megfizetésére a vállalkozó köteles.
- **Önkéntes jogviszony** esetén az önkéntesnek a közérdekű önkéntes tevékenység végzéséhez szükséges mértékű juttatások összege mentes az adó és járulékfizetési kötelezettség alól. Az önkéntesnek adott pénzbeli jutalom a mindenkori minimálbér 20%-áig mentes az adó és járulékfizetés alól.

5. Kedvezmények rendszere

A fenti fejezet után joggal merül fel a kérdés, hogy akkor miért van mégis ennyi civil szervezet, ha egyébként mindenben az általános szabályok vonatkoznak rájuk.

Bizonyos jogviszonyok nem tűrik el, hogy a piaci szereplők – és a non-profit szervezetek is azok-más és más szabályok szerint működjenek. A törvényalkotó azonban elismeri e szervezetek és az őket támogatók speciális igényeit is.

Ezek az igények a kedvezmények rendszerében testesülnek meg. A kedvezmények egyrészt megilletik a szervezetet, másrészt megilletik a szervezet szolgáltatásait igénybe vevőket és kedvezmény illeti meg a szervezetet támogatókat is. Nézzük melyek ezek:

A non-profit szervezeteket megillető kedvezmények:

- A szervezet mentesül bizonyos eljárási illetékek megfizetése alól, ha a tárgyévet megelőző évben vállalkozási tevékenységéből adófizetési kötelezettsége nem keletkezett.
- Az adóhatóság egyedi kérelemre meghatározott feltételek esetén az egyébként le nem vonható áfa összegét a szervezet számára visszatérítse. A lehetőség köre igen szűk, azzal csak igen kis számú szervezet élhet. (ezek az esetek: harmadik ország területére kifuvarozott, ott szétosztott termékek előzetes áfájára vonatkozhat, vagy ha nemzetközi szerződés úgy rendelkezik, hogy a kedvezményezettet mentesíteni kell a megfizetett áfa összege alól illetve ha külföldi adománytevő ilyen feltételt tesz).
- A vámhatóság saját hatáskörben, egyedi kérelemre engedélyez mentességet, ha az ellenérték nélküli termékimport az állampolgárok széles körét érintő közösségi feladatok ellátását szolgálja és az importáló e tekintetben nem rendelkezik áfa levonási joggal.
- A társasági adó rendszerében két fajta kedvezmény szerepel. Egyrészt a törvény meghatározza a nem vállalkozási célú bevételek körét, másrészt bizonyos mértékű vállalkozási tevékenységet mentesít az adófizetési kötelezettség alól. Ez azt jelenti, hogy a közhasznú szervezet, ha a vállalkozási bevétele az összes bevétel 10%-t, de maximum 20 millió forintot nem haladja meg, akkor a bevétel mentes az adófizetési kötelezettség alól. Azaz ha a szervezet összes bevétele 95 millió forint, amelyből a vállalkozási bevétel 7 millió forint, akkor ez $95/7=0.07$ azaz 7%, azaz a vállalkozási bevétel mentes a társasági adó alól. Ha viszont ez az arány 10%-nál vagy 20 millió forintnál több lenne, akkor a szervezetet adómentesség nem illeti meg. Ugyanez a határ nem közhasznú szervezetnél 10% illetve 10 millió forint. Nem jellemző a gyakorlatban, hogy a szervezetek ezt a látszólag kis határt is átlépnék, tekintettel az adómentes bevételek széle körére.

A non-profit szervezet szolgáltatásait igénybe vevők személyi jövedelemadó kedvezménye:

- A közhasznú, kiemelkedően közhasznú alapítványból, közalapítványból annak alapszabályban rögzített közhasznú céljával összhangban a magánszemély részére kifizetett azon összeg, amelyet az oktatási intézményekben folytatott tanulmányokra, kutatásra, külföldi tanulmányútra (ösztöndíj) folyósítanak, a szociálisan rászoruló részére szociális segély címen folyósítanak, a diák- és szabadidősport résztvevőjének alkalmanként legfeljebb az 500 forintot meg nem haladóan folyósítanak.

- Adómentes az az összeg, amelyet olyan alapítványból, közalapítványból kap a magánszemély, amelyet 1993. január 1-t megelőzően kizárólag külföldi pénzeszközökből alapítottak, feltéve, hogy az utóbb csatlakozók, támogató jogi és magánszemély csatlakozása, támogatása esetén adókedvezményre jogosító igazolást nem adtak ki, és az alapítvány vállalkozási tevékenységet nem végez.
- A közhasznú, kiemelkedően közhasznú társadalmi szervezetből, alapítványból, közalapítványból annak létesítő okiratában rögzített közhasznú céljával összhangban a közhasznú cél szerint címzett magánszemély által természetben megszerzett bevétel is mentes a személyi jövedelemadó alól. Ez a kitétel azt jelenti, hogy a közhasznú cél szerint címzett magánszemélyek részére nyújtott természetbeni szolgáltatások nem jelentenek természetbeni juttatásként adó alapot. Pl. a halmozottan sérült gyermekek részére nyújtott gyógytorna vagy rászorultaknak juttatott élelmiszer-csomag vagy gyógyszer juttatása.

A közhasznú szervezetet támogatók kedvezménye.

E kedvezmény sajátossága, hogy csak a közhasznú vagy kiemelten közhasznú szervezetek jogosultak az alábbi igazolások kiadására. Természetesen nem tilos a besorolás nélküli szervezeteket is támogatni, de azok nem jogosultak ilyen jellegű igazolások kiadására.

A szervezetet támogatók lehetnek természetes személyek vagy jogi személyek illetve jogi személyiséggel nem rendelkező személyek (jellemzően cégek).

A támogatás lehet pénzbeli, lehet ellenérték nélküli szolgáltatás nyújtása vagy tárgyak átadása.

Közös szabály az, hogy a támogatott szervezet az adományról kedvezményre jogosító igazolást ad, amelynek birtokában a támogató a hatályos és rá vonatkozó szabályok szerint adó illetve adóalap csökkentő kedvezményt számolhat el.

A magánszemélyek kedvezménye:

A magánszemélyek által adott adományok közül *csak a pénzadomány* nyújtása kedvezményezett.

Az a magánszemély, aki pénzt adományoz, az közcélú adomány kedvezménye jogcímen a személyi jövedelemadóját csökkentheti a befizetett összeg 30%-val, legfeljebb azonban kiemelkedően közhasznú szervezet támogatása esetén 100 ezer forinttal, közhasznú szervezet esetén 50 ezer forinttal. Ha a magánszemély tárgyat vagy szolgáltatást adományoz, arra vonatkozóan kedvezményre nem jogosult.

A cégek kedvezménye:

Az adományozó az adózás előtti eredményét csökkentheti az adomány 100%-val közhasznú szervezet esetén, illetve az adomány 150%-val kiemelkedően közhasznú szervezet esetén az adózás előtti eredmény legfeljebb 20%-ig csökkenthető ilyen jogcímen. Mindkét jogállású szervezet támogatása esetén az adózás előtti eredmény 25%-át lehet adomány címen elszámolni.

Cégek esetén az adományozott szolgáltatás és tárgy adományozó által igazolt értéke is kedvezményezett adományozást jelent, s ebben az esetben az adományozónak a szolgáltatás és tárgy után nem kell általános forgalmi adót fizetni.

A kedvezmények elszámolásának közös szabálya, hogy az adományozónak rendelkeznie kell a támogatott szervezet által kiadott igazolással. Az igazolást 2 példányban kell kiállítani, egy szervezetnél marad, egy pedig az adományozónál számviteli bizonylatnak minősül.

Az igazolásnak tartalmazni a kell:

- Az adományozó és az adományozott nevét, adószámát, székhelyét
- Az adomány összegét
- A támogatott cél megnevezését
- A közhasznúsági fokozat megjelölését

A közhasznú szervezetekről szóló törvény ismeri a *tartós adományozás fogalmát is*. Ez azt jelenti, hogy a közhasznú szervezet és támogatója között írásbeli szerződés jön létre. Ebben a szerződésben a támogató vállalja, hogy a szerződéskötés évében és az azt követő három évben évente azonos vagy növekvő mértékben támogatja a szervezetet. Ekkor a támogató magánszemélynek a fent részletezett kedvezmény mértéke 5%-l, cég esetén 20%-l növekszik.

6. Egyéb

Ebben a fejezetben a civil szervezetek támogatásának két sajátos módját ismertetem. Természetesen ismét csak a legfontosabb, a támogatás lényegét bemutató szabályok ismertetésére van lehetőség.

6.1. Az 1%-os törvény legfontosabb rendelkezései

A magyar jogi szabályozás lehetővé teszi, hogy az adózók személyi jövedelemadójuk bizonyos részét általuk kiválasztott szervezetek részére juttassák el. A törvény indulási évében az adó 1%-ról majd 1998-tól 1+1%-ról dönthetnek az adózók. Az egyik 1%-t egyházak részére a másik 1%-t civil szervezetek részére lehet felajánlani.

A rendelkezés úgy történik, hogy az adózó a személyi jövedelemadó bevallásához lezárt, aláírt és adatait kívül tartalmazó borítékot csatol, amelyben a rendelkező nyilatkozat van. Nem kötelező mindkét százalékról rendelkezni, egy rendelkezés is érvényes, de a 1+1%-t nem lehet csak egyháznak vagy csak civil szervezetnek felajánlani. Vagyis érvényes a nyilatkozat akkor is ha csak az egyik 1%-ról nyilatkozom és érvénytelen akkor, ha mindkét %-t csak egyháznak vagy csak civil szervezetnek ajánlom fel. A nyilatkozat a civil szervezet adószámának illetve az egyház technikai számának feltüntetésével történik. A név megjelölése nem kötelező, viszont adószám nélkül érvénytelen a nyilatkozat.

A támogatás a már befizetett vagy év közben levont adó 1+1%-ról való döntés, tehát a nyilatkozók részéről további befizetési kötelezettséget nem jelent.

A támogatás nagy előnye, hogy a törvény által megjelölt igen széles kör támogatható, a közhasznú besorolás viszont nem feltétel.

Feltétel viszont, hogy a szervezet a nyilatkozat évétől visszafelé számítva legalább 2 éve működjön. Azaz a 2006-ban történő rendelkezéssel csak azok a szervezetek lesznek jogosultak, akik már 2004.január 1 előtt már működtek, azaz bejegyző bírósági végzésük 2004. január 1 előtti.

További feltétel a folyamatos működés, a köztartozás mentesség, a belföldi székhely is. Ha a szervezet kiemelten közhasznú, akkor szerződéssel kell rendelkezni arra vonatkozóan, hogy tevékenységét állami szervvel vagy önkormányzattal szerződve végzi. Ha a szervezet közhasznú akkor arra vonatkozóan kell nyilatkoznia, hogy közhasznú tevékenységét legalább 1 éve folyamatosan végzi. Szerencsére ezeket a dokumentumokat nem kell évről évre beadni az adóhatósághoz, hanem az erre rendszeresített nyomtatvány kitöltésével kell nyilatkozni.

A szervezetek viszont nem ismerhetik meg azon személyek nevét akik részükre az adó 1+1%-t felajánlották, mivel az adat adótitoknak minősül.

Érvénytelen a rendelkezés, ha a rendelkező magánszemély az adót nem fizette meg, vagy mindkét nyilatkozata azonos kedvezményezett körre vonatkozik, az adószám vagy technikai szám téves vagy olvashatatlan. Érvénytelen a nyilatkozat akkor is, ha a boríték nem felel meg a követelményeknek, azaz nincs aláírva, nem tartalmazza a nyilatkozó nevét, lakcímét és adóazonosító jelét. Nem ér célba a nyilatkozat akkor sem, ha a kedvezményezett nem tudja igazolni, hogy a törvényi feltételeknek megfelel.

A felajánlott összegekről az Adóhivatal tájékoztatja a szervezetet, majd a nyilatkozatok megtételére adatlapot küld ki. Az adatlap visszaküldése után utalja az adóhivatal a szervezet bankszámlájára a felajánlott összeget.

Az így felajánlott és kiutalt összeg költségvetési támogatásnak minősül. Az összeg felhasználására vonatkozóan a törvény szűkszavú, annyit mond, hogy azt közcélú tevékenységének megfelelően kell felhasználni, s ennek felhasználását az adóhatóság ellenőrizni jogosult, s ha az összeg felhasználását nem tartja az ellenőrzés megfelelőnek, akkor visszafizetési kötelezettséget ír elő az adóhatóság. Az összeg felhasználása a legfőbb szerv döntése alapján későbbre halasztható, azaz eltartható.

Az összeg felhasználásának vagy tartalékolásának tényét az összeg átutalásának évét követő év október 31-ig sajtóközleményben nyilvánosságra kell hozni. Ebből tudhatja meg az

érdeklődő, hogy mely szervezet milyen célokra használta fel a neki juttatott összeget. A közzététel elmaradása viszont nem jelent visszafizetési kötelezettséget.

Ezzel a lehetőséggel sok szervezet jut kisebb vagy akár igen jelentős összeghez is. A szervezetek a bevallási határidőben anyagi helyzetüktől függően kampányolnak is a felajánlások érdekében.

A felajánlók száma évek óta növekszik ugyan, mégis igen sok adózót visszarettent a nyilatkozattétel bonyolultsága (boríték, aláírás, munkáltatói jegyzékek stb.) és tapasztalható érdektelenség is. Mivel a szervezetek anyagi ereje erősen korlátozott, a bevallási és nyilatkozattételi határidők lényegében januártól májusig tartanak, nem mindenki tudja végig kampányolni a bevallási időszakot. Nehezíti a szervezetek dolgát az is, hogy nem lehet igazán mérni és tudni, hogy honnan érkezik a legtöbb felajánlás, s nem lehet igazán tudni, hogy melyek a legjobb technikák az adózók meggyőzésére.

6.2. Nemzeti Civil Alapprogram (NCA) legfontosabb szabályai

A magyar országgyűlés 2003-ban fogadta el a Nemzeti Civil alapprogramról szóló törvényt. Az NCA lényege, hogy jelentős mértékű állami támogatást biztosít pályázati rendszeren keresztül a civil szervezetek részére. Az NCA forrása ugyanannyi, mint amennyi szja 1%-t a civil szervezetek részére az adóhatóság ténylegesen kiutalt. Azaz az állami költségvetés annyi pénzt biztosít az NCA számára, amennyi a felajánlott és kiutalt 1% összege. A forrás nem lehet kevesebb, mint a megelőző költségvetési évben a magánszemélyek által ténylegesen befizetett személyi jövedelemadó 0.5%-a.

Az NCA kiemelt célja, hogy a rendelkezésre álló forrás 60%-t a civil szervezetek működési költségeire kell fordítani, de ettől az NCA Tanácsa a tényleges szükségletek ismeretében eltérhet. 2004-ben ez az arány 65% volt. Ezen túlmenően a törvény meghatározza, hogy milyen célú programokra lehet kifizetést teljesíteni. (pl.: civil szervezeteket érintő évfordulók, fesztiválok hazai és határon túli rendezvények támogatása, civil szférával kapcsolatos tudományos kutatások támogatása, civil szférát bemutató kiadványok, elektronikus és írott szakmai sajtó támogatása stb.)

Az NCA szervezeti felépítése a következő:

Az NCA elvi működéséért a **Tanács**, a támogatások elosztásáért a kollégiumok a felelősek.

A Tanács elvi irányítást végez, konkrét támogatásokról nem dönt. A tanács 17 tagú testület, amelyből 12 tagot a civil szervezetek delegálnak, 2 tagot az Országgyűlés Társadalmi Szervezetek Bizottsága jelöl, 3 tagot pedig az illetékes miniszter saját hatáskörben jelöl. (jelenleg civil kapcsolatokért felelős ISZCSM) A tanács feladatai a törvény szerint:

- Meghatározza, hogy a tárgyévben mekkora hányadot kell a rendelkezésre álló forrásokból működési támogatásra fordítani
- Dönt a meghatározott céllal juttatott vagy feltételhez kötött befizetések, adományok elfogadásáról
- Javaslatot tesz az elnök személyére
- A kollégiumokkal kapcsolatban koordinatív jogosítványai vannak (javaslattétel létszámra, megszűnésre, létrehozásra stb.)
- Dönt a kollégiumi döntések elleni kifogások tárgyában
- Meghatározza a kedvezményezettekkel kötött szerződések ellenőrzésének szempontjait

A Kollégiumok

A Kollégiumok az Alapprogram regionális és civil szakmai szempontok alapján jöttek létre. A törvény kollégiumi létszám tekintetében csak keretszámokat határoz meg, így egy Kollégium létszáma 5-11 fő között van. A Kollégiumok létrehozásáról a miniszter dönt a Tanács egyetértésével. 2004-ben 7 regionális és 4 szakmai Kollégium jött létre.

A Kollégiumok törvényben rögzített feladatai:

- Döntenek a pályázatok kiírásáról és azok elbírálásáról
- Megállapítja a civil szervezettel kapcsolatos kizárási körülmények fennállását
- Döntenek arról, hogy a támogatási összegek egy összegben vagy részletekben kerüljenek kiutalásra
- A Kollégium elnöke gondoskodik arról, hogy a Kollégium döntése nyilvánosságra kerüljön
- Beszámolnak a Tanácsnak tevékenységükről

Az NCA működése szempontjából feladatai vannak a Miniszternek, az őt segítő Alapprogram Miniszteri Titkárságának és az Alapprogram kezelő szervezetének is, amelyek az Államkincstár és szervezetei.

Az NCA támogatása nem terjed ki minden szervezetre. Az NCA nem támogat pártokat, munkaadói és munkavállalói érdekképviseleti szervezeteket, biztosító egyesületeket és egyházakat. További általános támogatási feltétel, hogy a szervezetek legalább 1 éve már nyilvántartásba vett szervezet legyen, s a szervezetet Magyarországon kell nyilvántartásba venni. Az 1 éves számításnál a pályázati feltételnek való megfelelés évét kell figyelembe venni. A törvény még több feltétel együttes meglétét is előírja, amelyet a pályázat benyújtásakor kell vizsgálni, s a feltételeknek akkor kell megfelelni.

Az NCA nyilvános pályázati rendszeren keresztül juttatja el a támogatást a civil szervezetek részére. Egy civil szervezet maximum 7 millió forint működési támogatáshoz juthat egy naptári évben. Az egy szervezet által elnyerhető szakmai és működési támogatás összege

maximum évente 18 millió forint lehet. E keretösszeget a Tanács határozta el. A rendelkezésre álló támogatási keretet a Kollégiumok között osztották fel, s a Kollégiumok a felosztott keret terhére írták ki a nyilvános pályázatokat.

A pályázatok elsődleges formai bírálatát a kezelő szerv, azaz a Kincstár végzi, s 8 napos határidővel egyszeri hiánypótlási lehetősége van a pályázónak. Ezt követően a Kollégiumok döntenek érdemben a pályázatról. A döntésről a pályázót írásban értesítik. Ezt követően a Miniszter nevében a kezelő szerv, azaz a Kincstár és a Pályázó támogatási szerződést köt. A támogatás elszámolása szakmai és pénzügyi beszámoló készítését jelenti, amelyet a Kincstár szintén ellenőriz a Tanács által megadott szempontok szerint.

Tekintettel arra, hogy a 2004-s év volt az első működési év, még korai lenne összegzést mondani az NCA működéséről. A gyakorlati tapasztalat az, hogy a Kincstári bürokratikus, időnként hiányos ismeretekkel rendelkező személyi állománya, a civil szférával szembeni bizalmatlanság és rugalmatlanság igen megnehezíti az elszámolásokat és ezek sokszor időt húzó és felesleges levelezgetésekben nyilvánulnak meg. Ettől függetlenül az NCA a civil szervezetek támogatásának egy új módját hozta hazánkba.

Budapest, 2005. december 29.

Dr. Orosz Ágnes

A tanulmány írásához felhasznált források és jogszabályok:

- Adókodekx 2005 évi 7. száma
- A Polgári Törvénykönyv 1959. évi IV. törvény vonatkozó rendelkezései
- Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény
- A közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény
- A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény
- A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény
- A Nemzeti Civil Alapprogramról szóló 2003. évi L. törvény
- A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény
- A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény
- Az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény
- A társasági és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. Törvény
- A számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 224/2000 (XII.9.) kormányrendelet
- Az alapítványok gazdálkodási rendjéről szóló 115/1992 (VII.23.) kormányrendelet